

1800 og fremefter. Ved at sammenlode markbogen 1682 med de mere end hundrede år yngre kort lykkes det at anskueliggøre dyrknings- og bebyggelsesforholdene, som de må have været i slutningen af 17. århundrede og før. Til disse afsnit knytter sig flere af forfatteren udarbejdede kort, som på bedste måde bidrager til at give bogen pædagogisk kvalitet. Mindre pædagogisk er det derimod, at der overalt er udeladt figurnumre ved kortene, skønt der flittigt i teksten henvises til sådanne. Havde der i det mindste været en samlet fortegnelse andetsteds over kortene, men også det må man savne.

Naturligt nok er det de perioder, hvor billedet skifter, der har haft forfatterens største interesse, og derfor er udskiftningen af fællesskabet og den påfølgende gradvise udflytning af en del af gårdene et centralt afsnit i fremstillingen. Mange af bønderne var blevet selvejere allerede før reformperioden i slutningen af det 18. århundrede, og da udskiftningen stod for, kunne de i højere grad end fæstebønderne sætte deres eget præg på forløbet. Det fik i Tårnby den konsekvens, at mange først fik flyttet deres gårde ud på markerne i løbet af det 19. århundrede, og i en del tilfælde skete det først efter at gårdene inde i byen var nedbrændt.

I forbindelse med omtalen af udskiftningen havde det været nyttigt med et par bemærkninger om den bagvedliggende lovgivning og om den reformbevægelse, som ophævelsen af fællesskabet er så indvævet i. For forfatteren har kendskabet til dette baggrundsstof været en selvfølge, men det er det ikke nødvendigvis for de mange Tårnby-borgere (bl.a.), som forhåbentlig vil stifte bekendtskab med dette smukke lille skrift.

Til det æstetiske indtryk medvirker også mange smukke fotografier af gårde og landskabelig idyl, som åbenbart stadig kan findes i Tårnby. Det hele er med: græssende får i modlys (s. 12) og et smukt vue over præstegården fra 1791 (s. 22)!

Til bogens øvrige kvaliteter hører, at den i modsætning til megen lokalhistorie er forsynet med en grundig litteratur- og kildefortegnelse. Tårnby og Karl-Erik Frandsen kan have ære af dette skrift, og man må oprigtigt håbe, at trafikplanlæggerne ikke får ført en 6 sporet motorvej tværs over Tårnbys kirkegård, sådan som forfatteren frygter.

Margit Mogensen

SNESLEV – ET SOGN I MIDTSJÆLLAND. Redigeret af *Jens E. Hansen, Carl Jensen, H. Ingemann Johansen, Niels Fr. Rasmussen.* Eget forlag. Sneslev 1974. Ill. 177 sider. Kr. 36.

Har kommunesammenlægningen været til gavn for lokalhistorien? Det er højst sandsynligt, at 1970-reformen hos mange har vakt større interesse for, hvad der er hændt på egnen i alle de århundreder det gamle sogn har bestået, ja endnu tidligere (oldtidsfundene). I Sneslev har fire mænd, efter at sognet var ophørt

at være en selvstændig kommunal enhed samlet og skrevet en sognehistorie, der gerne måtte tilskynde andre til at gå hen og gøre ligeså i deres sogne. Man mærker sig, at næsten alle kulturområder er kommet i søgelyset: oldtidslevn, kirken og præsterne, herregården Eskildstrup og dens ejeres historie, sognets mølle gennem 300 år, landsbyliv indtil ca. år 1900, et lille afsnit om skolevæsenet fra 1742, da den første skole blev opført i Hjelmsømagle by, til 1901, da en gammel lærer havde svært ved at klare undervisningen i en overfyldt skole. Meget righoldigt er afsnittet »tiden, der fulgte«. Sneslev og Førslev blev i 1904 to selvstændige kommuner, som det var påtænkt allerede i 1860'erne. Videre fortælles der om sogneråd og sognerådvalg efter 1900, om erhvervsliv i sognet, om fattigvæsen og alderdomshjem, Sneslev skole og dens lærere, om sognets sygekasse og sygeplejeforening. Udførligt omtales andelsmejeriet »Brodal« (1889–1962) og Sneslev brugsforening (1874–1973); brugsens første leveår er forøvrigt ikke helt klarlagt. Forsamlingshus blev opført 1911, men længe forinden havde der været planer om dets oprettelse. »Livet udenfor arbejdstiden« får også sin omtale: gammel og nyere selskabelighed, politiske foreninger, sygekassefester, idrætssliv (gymnastikforening og boldklub blev sammensluttet i 1947). Menighedsrådet og dets virke 1904–73 skildres ret udførligt, et par af sognets mest fremtrædende mænd fra de sidste henved 100 år får deres biografi, og sognefogderne lige siden 1791 nævnes. Ganske jævnt, men måske dog symbolsk slutter J.E.H. med at skildre – nytårsaften.

Fridlev Skrubbeltrang

CARSTEN BREGENHØJ: HELLIGTREKONGERSLØB PÅ AGERSØ.
*Socialt, statistisk og strukturelt. With an English Summary. Dansk folke-
 mindesamlings skrifter 3. Akademisk Forlag. København 1974. 184 s.
 ill. + bilag, kr. 45.*

Arkivar ved Dansk Folkemindesamling, mag.art. Carsten Bregenhøj, har udgivet en omarbejdet version af sit magisterspeciale, der bygger på en flerårig undersøgelse af helligtrekongersløbet på Agersø ud fra sociale, statistiske og strukturelle perspektiver. Hovedvægten er lagt på de teoretiske og metodiske aspekter, og i bogens centrale dele demonstreres den strukturelle teoris og metodes anvendelse på et folkløstisk traditionsmateriale, der hidtil ikke er blevet gjort til genstand for videnskabelig udforskning her i landet.

Selve den undersøgte skik lader sig i korthed beskrive således: helligtrekongersaften, den 5. januar, går børn og voksne den dag i dag forklædte og maskerede rundt på besøg i andre folks huse og lader sig beværte og beskænke, alt imens de forsøger at holde deres identitet skjult for værtsfolkene, som på deres side gør hvad de kan for at gætte sig til den eller at afsløre den.

Bregenhøj opregner de indbyrdes afhængige traditionelle handlingsmønstre, som skikken består af: